

Razgled po šolskem svetu.

— **Uradno priporočilo.** Francoski naučni minister je nedavno izdal okrožnico na vse šolske nadzornike, kjer jim priporoča učiteljsko sirotišče (Oeuvre de l'orphelinat nekak naš »Učiteljski konvikta«), ki je v 18 letih svojega obstanka adoptiralo 3500 sirot in razdelilo 1,600.000 frankov. Spuščino društva, ki vzdržuje to sirotišče, je posetil lansko leto sam predsednik republike. Minister pozivlja nadzornike, da naj pristopijo društvu in mu nabirajo članov. — A kako je pri nas?

— **Šola v gozdu.** V gozdiču Grunenwaldu med Berlinom in Potsdamom so ustanovili šolo za slabotno deco, ki ji je treba gozdnega zraka. Tuberkulozni otroci so izključeni. Šola je zgrajena za 120 otrok obojega spola. Zjutraj odidejo otroci iz Charlottenburga, a zvečer se vrnejo. Po tramvaju se vozijo brezplačno. Na dan se uče dve in pol ure. Opoldne dobivajo krepko hrano. Poučujejo trije učitelji in ena učiteljica, ki so takisto slabi in potrebni zdravega zraka. Šola je otvorena samo poleti. Vzdržava jo društvo gospá Rdečega križa. In pri nas?

— **Učitelji prvega razreda.** V »Freie Schulzeitung« priobčuje K. Limy članek, kjer dokazuje, da bodi pouk v I. razredu poverjen najboljšemu učitelju (oziroma učiteljici), ker se nikjer tako ne kaže individualnost učenčeva kakor v I. razredu in ker ni nikjer treba toliko praktiškega poznavanja psihologije kakor v I. razredu.

— **Izdatki za šolstvo na Češkem.** L. 1903. so plačali naklad za meščanske šole v čeških okrajih 4,072.654 K, za ostale šole 19,989.114 K v nemških okrajih pa za meščanske šole 2,794.074 K, za ostale šole 13,292.096 K.

— **Nov učni predmet na vseučilišču.** Privatnemu docentu na vseučilišču v Curihu, dr. O. Wettsteinu, je vlada dovolila, da sme predavati na vseučilišču o zgodovini, pravu in tehniki tiska. To je torej prvo vseučilišče, kjer je časnkarstvo priznan učni predmet.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 638.

Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli v Srednji vasi v Bohinju se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 5. julija 1905.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet Radovljica, dne 24. maja 1905.

Št. 1068.

Na enorazredni ljudski šoli v Dolenji vasi pri Senočeh se razpisuje s pričetkom šolskega leta 1905/6 novo sistemizirano učno mesto v stalno nameščenje.

Prošnje je vlagati predpisanim potom do 3. julija 1905.

Prosilci ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo svoji prošnji za stalno nameščenje priložiti državno-zdravniško izpričevalo o fizični sposobnosti za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 2. junija 1905.

Št. 1073.

Na enorazredni ljudski šoli v Vrbovem je stalno popolniti učno mesto.

Prošnje je vlagati predpisanim potom do 3. julija t. l.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v javni kranjski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 2. junija 1905.

Št. 1013.

Na dvorazredni ljudski šoli v Nadanjem selu se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Prošnje je vlagati predpisanim potom do 3. julija t. l.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 2. junija 1905.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu priporoča tvrdka
Dragotin Hribar v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—¹/₇ ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 10 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.

Ne zabite
„Učiteljskega konvikta!“

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna **J. BLASNIKA** naslednikov
v **Ljubljani.**

Pouk o gospodinjstvu v ponavljalni šoli.

Poročala Jerica Zemljanova pri občnem zboru Učiteljskega društva za ljubljansko okolico dne 8. junija 1905.

Življenje našega telesa je v srcu. Dokler srce redno bije in čvrsto poganja kri po žilah, je zdravo in čilo vse telo. Ako pa srce boleha, peša, obnemore, tudi telo usiha, omaguje, umrje. Prav tako je v družini. Središče in duša družinskemu življenju je gospodinja; ona je srce v družini. Blagor obitelji, ki ima gospodinjjo blago, ljubeznivo, razumno, močno

in zmožno, vzdrževati lepo soglasje med njo. Gotovo to ni lahka reč, treba je pač gospodinja mnogo svojstev, ki ji omogočijo, »podpirati tri ogle pri hiši«, kakor pravi narodni pregovor. Žena, ki je dobra gospodinja, je torej sreča vsake rodovine, pa tudi močan steber človeške družbe. Lepe so, a težavne dolžnosti, ki jih ima gospodinja, a žal, da čujem često prav bridke pritožbe o našem ženskem svetu. Prezirljivo govore o ženskih zmožnostih, in bore malo jih je, ki bi videli v ženski to, kar je — temelj družinski blaginji. Bridko se pritožujejo, da nam narod propada, ker žena kot gospodinja ne spaja svojih dolžnosti z onimi svojega moža. Žena, ki je torej dobra gospodinja, je več vredna kakor še tako velika krasotica in bogatinka, ki pa je brez smisla, brez srca za gospodinjstvo. Kaj ti pomaga samo lepa žena, ki ti je — mogoče — prinesla k hiši poleg telesne lepote tudi mnogo novcev, ako pa ne zna ščediti, ne zna vzdrževati družinske blaginje? Imetje ti meče takorekoč s polnimi rokami iz hiše, namesto da bi ti pridobivala s pridnostjo in umnostjo drugih novcev. Časi, ko je bila žena svojemu možu le dekla, sužnja, so minili. Dandanes pa mu mora biti več, mnogo več nego samo dekla. Mož, tudi preprost kmetiški mož se ne more zadovoljiti z ženo, ki bi mu delala mehanično kakor kak stroj, ne da bi imela zanimanja in razuma do stvari. Žena ima kot gospodinja v hiši druge svetejšje dolžnosti kot jih ima mož. Možje se trudijo dan za dnevom, da si pridelajo živež, oni postavljajo poslopja, branijo dom, pridobivajo blago k hiši. Drugo, mnogo večjo in važnejšo nalogo ima žena! Ona skrbi za življenje družinsko, skrbi, da dobi vsak svoj del hrane, da mu gre v slast in da se zopet pokrepča za daljni trud; gospodinja mora skrbeti, da se ohrani blago, pridobljeno od moža; naloga gospodinjje je, skrbeti za srečo in zadovoljnost možev, za vzgojo dece, skrbeti pa mora tudi za posle. Dolžnost njena je, skrbeti za red in snago ne le po mizah in izbah, ampak tudi zunaj teh, torej tudi v hlevu med živino, kuretino, sploh povsod, kar imenuje svoje. Mnogo skrbi in nalog za slabotno žensko roko!

Kje pa dobiti dobrih, pridnih, umnih gospodinj, kako jih vzgojiti? O tem vprašanju torej mi je naloga nekoliko govoriti. Lahko je po mestih in krajih, kjer imajo ženska izobraževališča, kjer imajo gospodinjke in višje dekliške šole. Drugače pa je pri nas po kmetih, med ubožnimi, zapuščenimi kmeti, kjer imamo komaj najpotrebnejše ljudske šole, a še te na tako nizki stopnji. Našemu preprostemu dekletu so odprta vrata le v ljudske šole, kjer ima priliko priučiti se pisanju, čitanju, računanju in nekoliko ročnemu delu. Po petih ali šestih letih ima deklica v lasti to, a nadalje se ne brigajo njeni roditelji. Veseli so, da je temu neljubemu pošiljanju v šolo vendar že konec.

Da bi dali temelje za gospodinjstvo v vsakdanji šoli, o tem pač ne more biti govora. V tej dekleta le čitajo, pišejo, računajo. Bavijo se zgradivom, ki ga zahteva vsakdanja šola. Da bi govorili tekom teh let, ki so odmenjena vsakdanji šoli, le količkaj o gospodinjstvu, ni mogoče, ker primanjkuje časa. Po dokončanih 6 letih vsakdanjega šolskega obiska pride pa ponavljalna šola — ta nebodijetrebna! Kolikokrat so že želeli in tudi delali na to, da odstranijo ponavljalno šolo. Jaz pa trdim, da ravno v ponavljalni šoli doženemo lahko mnogo*). Sicer ne trdim, da bi se tu godila čuda, a ti dve leti, ko morajo hoditi 13 in 14 letne deklice v ponavljano šolo, bi morale biti nekak prehod iz otroškega sveta v življenje.

Ponavljalna šola mora biti torej za dekleta nekak korak iz otroških sanj in iluzij v vsakdanjo realnost. Preden dete shodi mu je treba roke, ki ga k temu privaja, ki ga polagoma priučuje, kako je delati korak za korakom, da se potem ne sesede boječe, ako ga izpusti vodilna roka. Ponavljalna šola naj bo torej ona ljuba vodilna roka, ki dovede deklico od njenih igrač v življenje.

Marsikatera koleginja se bo ironično nasmehnila, češ, kje in kako naj pa začnem s poukom v ponavljalnici? V teh dveh urah, ki sta mi predpisani na teden, se moram baviti z drugimi predmeti, ki se zahtevajo na tej šoli. Računati moramo, pisati in se baviti celo z realijami in ročnim delom, toda kje naj vzamem časa za pouk o gospodinjstvu? Res je, računati moramo! Pa če se ti deklice ni priučilo v vsakdanji šoli prištevanju, odštevanju, množenju in delanju, v ponavljalni šoli se ti tudi ne bo. Torej pustimo one štiri operacije z golimi števili! Izračunajmo rajše, koliko dobička imamo od kokoši, ki ti znese na teden toliko in toliko jajec, koliko koristi imaš od krave, ki da toliko in toliko litrov mleka na teden. Računaj, kaj je bolje, ali prodajaš mleko, ali pa da ga imaš doma, ga posnemaš, zmešaš smetano in prodaš maslo. Saj krave nimamo samo za to, ker nam je koristna, ker rabimo vsak dan mleko, maslo, sir, ampak tudi zato, da še kaj prodamo, da pridobimo kak novc. (Mimogrede naj omenim, kako dobro in pametno je, kjer snujejo mlekarne. V takih krajih se ne potroši niti kapljice mleka. Poglej našo potratno gospodinjjo! Koliko mleka izda prašičem. Izgovarja se s tem, da ne ve, kam z mlekom, prašiči, pa da se debele po njem! Res je! A mnogo več koristi bi imela, ako bi mleko prodala, prašiči imajo druge hrane. Seveda, to pa je mogoče le v krajih, kjer imajo mlekarne. Zato bi bilo jako umestno in dobro, da se tudi učiteljice malo pobrigajo in pouče, kako je koristno, da se snujejo mlekarne.)

Spisja vzemi le toliko, kolikor ga je treba za korektno pisanje pisem, naročil, pobotnic, poselskih izpričeval. Žalostno je, da marsikako deklica, ki je bilo v šoli med pridnimi učenkami, ne zna spisati pravilnega pisma, temmanj kako denarno pismo, pobotnico. — Tudi zgodovino in zemljepis zahtevajo na tej šoli. Dobro! Če se že moramo baviti tudi s tem, zakaj bi pa ne seznanile deklice s sedanjimi svetovnimi dogodki? Vzemimo rusko-japonsko vojsko! Zakaj bi ne vedela tudi preprosta kmetiška žena, kaj se godi po svetu, zakaj se bije boj tam daleč na Vzhodu, zakaj je padlo že na tisoče žrtev — junakov, osirotelo toliko in toliko žena, otrok. Uverjena sem, da bo imela zgodovina rusko-japonske vojske ali revolucija v Petrogradu mnogo več vtiska in privlačne sile kakor pa n. pr. bitka pri Lipskem, pri Waterloo ali francoska revolucija.***) Vsakdo se najrajši bavi s tem in zanima za to, kar je sedaj, preteklost nas ne briga toliko. Zakaj torej ne bi stopale tudi preproste žene s korakom napredka, in se ne zanimale za to, kar se dogaja po svetu? Seveda, učiteljica se mora predvsem sama zanimati za vse, mora čitati in opazovati posamezne dogodke. (Dalje.)

*) Seveda, ako so [učenci oziroma učenke enakega znanja in enakih zmožnosti. Ob sedanji uredbi ponavljanih šol pa je to izključeno. Uredn.

**) Francoska revolucija ni v kratkem času preobrazila le francoske države, temveč je v največji meri vplivala na razmere vse Evrope. Pozdravljali so jo vsi veliki duhovi vsega sveta. Zatorej je ne kaže prezirati. Uredn.